

Caryota urens (Fish tail palm)

Classification-

Kingdom- Plantae

Division- Magnoliophyta

Class- Liliopsida

Order- Arecales

Family- Arecaceae

Genus- *Caryota*

Species- *urens*



Habitat- Native to tropical Asia, especially India and Sri Lanka, it grows in moist, well-drained soils of tropical forests and along riverbanks, often found in both wild and cultivated environments.

Morphology- *Caryota urens* is a large, monoecious palm reaching heights of 15–25 meters. It is characterized by its unique bipinnate (feather-like) leaves resembling fish tails, from which it derives its common name. The trunk is solitary, stout, and covered with leaf scars. The palm produces large, pendulous inflorescences bearing numerous small flowers, followed by round, fleshy fruits that turn from green to black upon ripening.

Economic Importance-

Fibers extracted from leaves and trunk used in rope and mat making.

Sap is tapped to produce toddy (fermented drink) and jaggery (palm sugar)

Source of starch from its trunk (sago) in some traditional diets.

कैरियोटा यूरेन्स (फिश टेल पाम)

वर्गीकरण-

जगत: पादप

विभाग :मैग्नोलियोफाइटा

वर्ग :मैग्नोलियोप्सिडा

गण: एरीकेल्स

कुल : एरीकेसी

जाति: कैरियोटा

प्रजाति : यूरेन्स

आवास (Habitat)

कैरियोटा यूरेन्स उष्णकटिबंधीय एशिया, विशेषकर भारत और श्रीलंका का मूल निवासी है। यह प्रजाति नम, अच्छी जल निकासी वाली मिट्टी में उगती है और अक्सर उष्णकटिबंधीय वनों तथा नदी के किनारों पर पाई जाती है। यह जंगली और खेती दोनों रूपों में देखी जा सकती है।

आकृति-विज्ञान (Morphology)

यह एक बड़ा, एकल तना वाला पाम वृक्ष है जिसकी ऊंचाई लगभग 15 से 25 मीटर तक हो सकती है। इसकी सबसे प्रमुख विशेषता इसकी द्विपंखीय पत्तियाँ होती हैं (बिपिनेट), जो मछली की पूंछ जैसी दिखती हैं, इसी कारण इसे “फिश टेल पाम” कहा जाता है। इसका तना मोटा और मजबूत होता है, जिस पर पत्तियों के निशान बने रहते हैं। यह पेड़ लटकने वाले पुष्पगुच्छ (inflorescence) उत्पन्न करता है जिनमें छोटे-छोटे फूल होते हैं। - फल गोल और रसीले होते हैं, जो पकने पर हरे से काले रंग में बदल जाते हैं।

आर्थिक महत्व (Economic Importance)

पत्तियों और तने से प्राप्त रेशों का उपयोग रस्सियों और चटाइयों के निर्माण में किया जाता है। इसके रस से ताड़ी तैयार किया जाता है। (पाम शुगर) और गुड़ (एक किण्वित पेय) तने से स्टार्च प्राप्त किया जाता है (साबूदाना), जो पारंपरिक आहारों में प्रयोग होता है।

ਕੈਰਿਓਟਾ ਯੂਰੇਨਸ (ਫਿਸ਼ ਟੇਲ ਪਾਮ)

ਵਰਗੀਕਰਨ -

ਰਾਜ : ਪੰਜੇ

ਵਿਭਾਗ: ਮੈਗਨੋਲਿਓਫਾਈਟਾ

ਵਰਗ: ਮੈਗਨੋਲਿਓਪਸਿਡਾ

ਕ੍ਰਮ : ਫੈਬੇਲਸ

ਪਰਿਵਾਰ : ਫੈਬੇਸੀ

ਜੀਨਸ: ਕੈਰਿਓਟਾ

ਪ੍ਰਜਾਤੀ : ਯੂਰੇਨਸ

ਆਵਾਸ (Habitat)

ਕੈਰਿਓਟਾ ਯੂਰੇਨਸ ਅਕਸਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਉੱਸ਼ਣ ਕਟਿਬੰਧੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਮੀ ਵਾਲੀ, ਚੰਗੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ 'ਚ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਕੰਢਿਆਂ ਜਾਂ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਈ ਵਾਰੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਕਾਰ ਵਿਗਿਆਨ (Morphology)

ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪਾਮ ਦਰਖਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਲਗਭਗ 15 ਤੋਂ 25 ਮੀਟਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਸ ਦੀ ਦੁਹਰੀ ਪੱਖੀ (bipinnate) ਪੱਤਿਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੱਛੀ ਦੀ ਪੂੰਛ ਵਾਂਗ ਦਿਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨੂੰ "ਫਿਸ਼ ਟੇਲ ਪਾਲਮ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਣਾ ਮੋਟਾ, ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਖਤ ਲੰਬੇ ਝੁਕਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫੁੱਲ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਲ ਪੱਕਣ 'ਤੇ ਹਰੇ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ (Economic Importance)

ਪੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਤਣੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਰੇਸ਼ੇ ਰੱਸੀ ਅਤੇ ਚਟਾਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਤਣੇ ਦੇ ਰਸ ਤੋਂ ਤਾੜੀ (ਇੱਕ ਕਿਣਵਾਈ ਹੋਈ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼) ਅਤੇ ਗੁੜ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਣੇ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸਟਾਰਚ (ਸਾਬੂਦਾਨਾ) ਰਵਾਇਤੀ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।